

Monitorul social

NR.1 NOIEMBRIE 2009

**Învățământul mediu
de specialitate:
impas structural
și căi de relansare**

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

MONITORUL SOCIAL

ÎNVĂȚĂMÎNTUL MEDIU DE SPECIALITATE:
IMPAS STRUCTURAL ȘI CĂI DE RELANSARE

Nr. 1

Petru Negură
Tatiana Solonari
Olesea Cruc

Noiembrie, 2009

Monitorul Social apare cu sprijinul Fundației Ebert.

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Nici Administrația IDIS „Viitorul”, și nici Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”. Persoana de contact: Laura Bohanțov - laura.bohantov@viitorul.org.

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 22 71 30

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină o referință la seria de Politici Publice și IDIS „Viitorul”.

Prezentul număr al Monitorului Social își propune:

1. să elucideze principalele dificultăți cu care se confruntă rețeaua de instituții de învățământ mediu de specialitate (IMS) în ultimii ani și în prezent;
2. să identifice cauzele și consecințele acestor dificultăți;
3. să examineze eficiența politicilor și măsurilor administrative întreprinse de Guvernul Republicii Moldova pentru soluționarea lor;
4. să prezinte câteva cazuri relevante privind situația instituțiilor medii de specialitate din RM;
5. să analizeze informațiile privind sistemul educațional apărute în presa din R. Moldova, pe parcursul perioadei aprilie-august 2009;
6. să formuleze concluzii și recomandări în atenția factorilor de decizie și a actorilor implicați în sistemul de învățământ la acest nivel.

CUPRINS

Introducere	7
Crearea unui spațiu de autonomie funcțional	8
Pentru o coordonare transparentă a învățământului	8
Colegiile și Procesul de la Bologna.....	10
Planurile de viitor și învățământul: sondaj de opinie	12
Admiterea 2009-2010 în cifre.....	16
Studii de caz.....	19
Colegiul Pedagogic “Ion Creangă” din Bălți – „Anularea admiterii este abuzivă” ..	19
Colegiul de construcții din Chișinău: o istorie de succes?	19
Ministerul Educației despre instituțiile de învățământ mediu de specialitate	22
Sistemul de învățământ în vizorul presei scrise.....	24
Concluzii.....	27
Recomandări	28
Sinteza	28

INTRODUCERE

Situat între învățământul secundar și cel superior, învățământul mediu de specialitate (reprezentat de colegii, în număr de 47 la ora actuală în Republica Moldova) se află într-un impas funcțional, însoțit de o criză de identitate și de legitimitate. Această criză este amplificată – cel puțin în percepția actorilor implicați – de reformele promovate de către Guvernul RM în domeniul educațional începând cu anul 2005. În opinia reprezentanților învățământului mediu de specialitate, aderarea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna în anul 2005 (convenție în care statutul unor astfel de instituții de învățământ nu este specificat ca atare) a contribuit la persistența statutului incert al colegiilor în cadrul sistemului educațional din Republica Moldova.

Hotărîrea Guvernului RM din decembrie 2003¹, care stipula printre altele înmatricularea în instituțiile de învățământ mediu de specialitate a absolvenților cu studii gimnaziale (nu doar a celor cu studii liceale sau medii secundare ca pînă la această dată), contribuie practic la dublarea coeficientului admiterii în fiecare an în colegii din 2002 pînă în 2009 (de la 5125 la 9286) și, cu putere de consecință, a numărului studenților în aceste instituții (de la 15207 în 2002 la 31574 în 2009) – fig.1.

Această reformă a fost prin urmare una benefică pentru dezvoltarea colegiilor (mai ales din contul studenților la contract). Pe de altă parte, unul din efectele secundare ale acestei dezvoltări a fost diminuarea resurselor instituțiilor raportate la numărul studenților înmatriculați, iar în urma angajării în timp scurt a unui număr mare de ca-

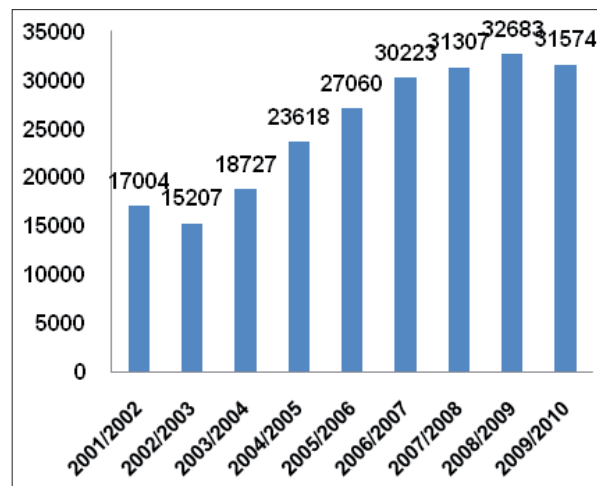

Fig.1 Dinamica numărului de elevi în învățământul mediu de specialitate. Sursa: ME

dre didactice, și a calității învățământului. Hotărîrea Guvernului nr. 434 „Cu privire la planurile unice de înmatriculare în anul 2006 a studenților și elevilor în instituțiile de învățământ superior (ciclul I), mediu de specialitate și secundar profesional” apare ca o măsură care își propune să combată acest efect secundar al extinderii învățământului peste capacitățile sale. Numai că, fără a socoti în mod obiectiv și judicios necesitățile populației beneficiarilor și datele pieței, această măsură creează la rîndul ei efecte nedorite în lanț, în loc să ajute instituțiile de învățământ să facă față cererii sporite de resurse didactice și personal calificat. Această contradicție între o tendință „spontană” de extindere a învățământului mediu de specialitate (ca și al celui superior) și o „plafonare” la admitere impusă brusc de către Guvern, mai ales colegiilor cu profil artistic și umanist, induce în rîndurile responsabililor din aceste instituții o stare de incertitudine și de teamă chiar în fața unui posibil impas.

În urma discuției cu un grup de persoane responsabile de desfășurarea învățământului

¹ Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1551 din 23 decembrie 2003 „Cu privire la reorganizarea instituțiilor de învățământ superior de scurtă durată (colegii) în instituții de învățământ mediu de specialitate (colegii)”: http://www.edu.md/?lng=ro&MenuItem=6&SubMenu0=1&SubMenu1=3&article=in_v_superior/reg_educational_colegii

mediu de specialitate din RM² și a analizei articolelor din presă din ultima jumătate de an cu privire la sistemul educațional din Republica Moldova³, identificăm o serie de dificultăți prin care trece învățământul mediu de specialitate, dar și cauzele și consecințele acestor dificultăți, prezentate în tabelul de la rubrica *Sinteze*, în ordinea priorității care le este atribuită de către respondenți și în articolele de presă. **Problemele cu care se confruntă învățământul mediu de specialitate la ora actuală se datorează în mare parte unei gestionări coordonate insuficient cu actorii implicați nemijlocit în acest proces de învățământ** (administrația, pedagogii și elevii colegiilor), cu beneficiarii potențiali ai acestui învățământ (absolvenții instituțiilor de învățământ gimnazial / secundar și părinții acestora) și cu cererile pieței muncii în materie de specialiști (prin cercetări de piață).

Identificăm trei probleme structurale, din care decurg celelalte: 1) lipsa unei autonomii funcționale a învățământului mediu de specialitate; 2) deficitul financiar cronic; 3) lipsa unui statut clar al învățământului mediu de specialitate în cadrul sistemului de învățământ din RM. După cum putem observa, dificultățile menționate sînt legate, la rîndul lor, între ele.

Crearea unui spațiu de autonomie funcțional

În definitiv, dificultățile enunțate sînt reductibile la prima dintre ele: lipsa unei autonomii funcționale ale instituțiilor de învățământ mediu de specialitate ca urmare a unei centralizări excesive a luării deciziilor în privința acestui învățământ. Astfel, dacă administrația colegiilor (sau a unui consorțiu al acestor instituții – inexistent la acest

moment) ar putea decide, în coordonare cu Ministerul de resort, asupra gestionării majorității chestiunilor curente legate de procesul de învățământ (cum sînt mărimea taxelor de studii, producția de mărfuri și servicii, darea în arendă a unor spații neutilizate etc.), multe din dificultățile cu care se confruntă aceste instituții la ora actuală (de exemplu, deficitul bugetar) ar fi mult mai puțin pregnante. Prin urmare, **contribuția Ministerului Educației la o gestionare eficientă a acestui nivel al sistemului de învățământ (ca și al celorlalte) ar fi crearea unui spațiu de autonomie funcțional pentru a permite rezolvarea curentă a problemelor apărute în procesul de instruire, ținînd seama totodată de nevoile populației și ale pieței economice, la scară locală și regională.**

Fără o coordonare eficientă cu toți actorii și beneficiarii (reali și potențiali) ai instituțiilor de învățământ vizate, pentru o evaluare cît mai obiectivă a necesităților și resurselor acestora (prin cercetări făcute sistematic), și fără o corelare a acestor necesități și resurse cu piața muncii (economică) locală și regională – prin studii de piață –, deciziile luate de Guvern în acest domeniu riscă să devină ineficiente, dacă nu chiar contraproductive și costisitoare, în viitorul imediat și pe termen lung, atît pentru instituțiile respective și beneficiarii lor, cît și, în ultimă instanță, pentru stat, care este principalul gestionar și finanțator al acestor instituții.

Pentru o coordonare transparentă a învățământului

O altă problemă resimțită de către unii directori de colegii este statutul incert, în opinia lor, al învățământului mediu de specialitate în cadrul sistemului de învățământ din Republica Moldova. În discursul acestor actori se simte o anumită îngrijorare față de neglijența cu care guvernul tratează

² Focus-grup realizat la data de 30 septembrie 2009; interviuri cu directorii a două colegii; un interviu cu un funcționar al Ministerului Învățământului (al Guvernului precedent).

³ A se vedea în prezentul număr al *Monitorului social* raportul detaliat al acestei analize.

ză colegiile. , În percepția acestor reprezentanți ai colegiilor, această „neglijență” ar face parte dintr-un presupus proiect al guvernului care ar urmări restructurarea unei părți a colegiilor (transformându-le în licee) și închiderea altora, sub motivul lipsei de cerere pe piața muncii față de specialitățile respectivelor colegii sau din cauza aderării la Procesul de la Bologna.

În spatele percepției privind statutul (incert) al învățământului mediu de specialitate, identificăm o altă problemă, legată de gestionarea de către guvern a acestui domeniu al învățământului, anume: **intransparența procesului de elaborare a deciziilor, măsurilor, reformelor, politicilor guvernului în domeniul învățământului în general și al celui mediu de specialitate în particular.** Așa cum au estimat unii analiști independenți⁴, cercetările și calculele făcute în vederea elaborării și implementării respectivelor decizii au fost și rămân în mare parte obscure. O parte dintre aceste presupuse cercetări și calcule intră în contradicție cu unele date disponibile (unele furnizate chiar de Biroul Național de Statistică), de exemplu privind dinamica și proporția admiterii la facultăți și instituții de învățământ⁵ sau privind nevoile pieței muncii (și economice) în raport cu anumite specialități și calificări⁶ pregătite de instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate. Astfel, decizii cu un impact important și previzibil asupra procesului de învățământ (cum sînt hotărârile Guvernului nr.

434 (25.04.2006) și nr. 594 (18.12.2007)), au fost făcute publice abia după adoptarea lor, fără a se ține cont de opinia persoanelor responsabile și a beneficiarilor instituțiilor de învățământ vizate de aceste reforme anunțate. Intransparența elaborării și luării deciziilor din partea guvernului, precum și a datelor pe care acestea se sprijină, generează în rândurile actorilor implicați în acest învățământ frustrări și neliniști privind rolul și statutul lor de mai departe și al procesului de învățământ în care activează. Ar fi mai productiv pentru toate părțile interesate dacă, înaintea elaborării și mai ales implementării unor reforme, Guvernul ar face publice (de exemplu pe pagina web a Ministerului de resort) proiectele deciziilor, politicilor etc. cu tot cu datele pe care aceste proiecte se susțin, pentru a fi discutate, analizate, expertizate de către actorii implicați în domeniul vizat, de către presă, ONG-uri calificate, analiști independenți etc., ar organiza mese rotunde și dezbateri publice. **Transparența procesului de elaborare și luare a deciziilor ar diminua semnificativ efectele negative generate de aceste decizii și, respectiv, ar reduce supracosturile acestora.** Transparența procesului de elaborare și luare a deciziilor ar asigura, prin urmare, o funcționare mai eficientă a sistemului de învățământ, încurajînd implicarea responsabililor și beneficiarilor respectivelor instituții. Participarea actorilor implicați în sistemul de învățământ și a beneficiarilor acestuia în procesul de luare a deciziilor va preveni totodată sentimentele de frustrare și incertitudine apărute în condițiile unei gestionări intransparente.

Desigur, politicile promovate de către Guvernul RM în domeniul învățământului superior și mediu de specialitate în ultimii ani nu sînt cu totul arbitrare, în măsura în care ele încearcă să prevină niște probleme resimțite stringent în sînul sistemului de învățământ din RM, cum ar fi, printre altele, „devalorizarea diplomelor” (în urma diminuării calității învățământului), suprapopularea instituțiilor de învățământ, neajustarea specialităților oferite de instituțiile de

4 Ciurea, Cornel; Litra, Leonid, *Impactul politicilor autorităților publice centrale asupra sistemului universitar din Republica Moldova*, *Politici publice* Nr. 2, 2009; Culiuc, Alexandru, Hotărîrea 434 a Guvernului Republicii Moldova, a se vedea mai jos și comentariile, Blog Alexandru Culiuc, septembrie 2006: <http://www.culiuc.com/archives/2006/09/decision434.phtml>

5 Ministerul Educației, Biroul Statistică socială „Activitatea instituțiilor de învățământ secundar profesional și mediu de specialitate la începutul anului de studii 2008/09”, 14.01.2009; Statistica Moldovei , „Activitatea instituțiilor de învățământ superior la începutul anului de studii 2007/08”, data: 25.12.07, www.statistica.md;

6 Statistica Moldovei, *Tineri pe piața muncii. Notă informativă*, nr. 09-01/56, data 14/04/06, www.statistica.md, p. 3-5; Biroul național de statistică din Republica Moldova, *Forța de muncă în Republica Moldova: ocupare și șomaj 2008*, http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/ocupare_somaj/AFM_2008_rom.pdf, pp. 42, 50-51; Biroul național de statistică din Republica Moldova, *Piața forței de muncă în Republica Moldova*, 2009: http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/piata_fortei_de_munca/Piata_Muncii_2009.pdf, p. 24.

învățămînt cu cererile pieței în materie de forță de muncă calificată, supracalificarea absolvenților pe anumite domenii și subcalificarea lor în altele⁷. Aceste dificultăți, care sînt sau au fost cunoscute de sistemele educaționale din majoritatea țărilor lumii în anumite perioade de expansiune rapidă a educației⁸, au fost recunoscute ca atare și de anumiți experți independenți din RM⁹. Nu putem deci bănuî promotorii reformelor recente din domeniul învățămîntului de rea credință. Totuși, buna intenție a reformatorilor nu este suficientă pentru o elaborare și o punere în aplicare eficientă a reformelor. O măsurare atentă și echidistantă a evoluției învățămîntului, corelată cu datele pieței economice, devine stringentă. Cercetările de teren și studiile de piață necesare pentru promovarea eficientă a unor reforme cer desigur alocarea unor resurse financiare suplimentare. Absolut justificate din punctul de vedere al eficienței și sustenabilității reformelor, cheltuielile pentru cercetare și evaluare ar fi de asemenea indiscutabil nesemnificative față de supracosturile suportate de sistemul de învățămînt, de stat în general și, nu în ultimul rînd, de societate, pe termen mediu și lung, în cazul unor reforme concepute și realizate în grabă, cu atît mai mult într-un domeniu în care sînt puse în joc calitatea umană a societății și nivelul de dezvoltare a sistemului economic din R. Moldova.

Colegiile și Procesul de la Bologna

Pe lîngă necesitățile pieței (sau presupusele ei necesități, în situația unor studii de piață incomplete sau incomplet consultate), atunci cînd se discută despre nevoia reformării sistemului de învățămînt, se invocă adesea argumente legate de (in)

compatibilitatea acestui sistem cu convențiile pan-europene în domeniul educațional („Convenția de la Lisabona”, „Procesul de la Bologna” etc.) ale căror R. Moldova este semnatară¹⁰. Este adevărat că Convenția de la Lisabona¹¹, ratificată de R. Moldova în septembrie 2000, care prevede acceptarea și recunoașterea calificărilor de studii achiziționate în instituțiile de învățămînt ale țărilor semnatare, consideră instituțiile de învățămînt non-universitar cu profil profesional (învățămîntul mediu de specialitate), răspîndite în Europa centrală și de est, ca pe un sub-sistem instituțional greu de armonizat de la o țară la alta și prin urmare ca pe un element care ar face mai complicată circulația și recunoașterea calificărilor între țările semnatare. Convenția se pronunță astfel pentru o concentrare a țărilor semnatare pe crearea unor sisteme de învățămînt superior compatibile prin durata studiilor și formarea calificărilor. Procesul de la Bologna¹², la care Moldova a aderat în 2005, continuă să urmărească dezideratul recunoașterii studiilor universitare în cadrul țărilor partenere, prin introducerea, printre altele, a unui sistem de credite, favorizînd astfel mobilitatea studenților de la o universitate la alta (și de la o țară la alta).

Pînă la urmă, atît Convenția de la Lisabona cît și Procesul de la Bologna recomandă anumite reforme structurale ale sistemului de învățămînt, cu precădere la nivelul învățămîntului superior. **Învățămîntul mediu de specialitate din Republica Moldova, deși nu este vizat în mod direct de aceste convenții internaționale, nu intră însă în contradicție cu acestea**, atît timp cît oferă absolvenților unui curs de doi ani de studii în aceste instituții o diplomă de bacalaureat echivalentă cu cea eliberată de licee, diplo-

7 Ciurea, 2009; Culiuc 2006.

8 Hatos, Adrian, *Sociologia educației*, Iași, Polirom, 2006, pp. 109-137; 2006, Boudon. Raymond, *L'inégalité des chances. La mobilité sociale dans les sociétés industrielles*, Paris, Hachette, 1973.

9 Ciurea, 2009; Culiuc; 2006.

10 A se vedea în acest context analiza de conținut a presei din acest număr al Monitorului social și sinteza interviului cu responsabil de învățămîntul mediu de specialitate din cadrul Ministerului Educației.

11 Despre Convenția de la Lisabona: <http://www.crus.ch/information-programmes/reconnaissance-swiss-enic/accords-internationaux/convention-de-lisbonne.html?L=1>; A se vedea textul integral al Raportului Convenției de la Lisabona: <http://conventions.coe.int/treaty/fr/reports/html/165.htm>

12 Informații detaliate despre Procesul de la Bologna: http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/ehea2010/bolognapedestrians_FR.asp

mă cu care respectivii absolvenți sînt liberi să-și depună dosarul de admitere la orice instituție de învățămînt superior din R. Moldova (și de peste hotare). Aici trebuie să menționăm totuși condiția inechitabilă la care sînt supuși deținătorii diplomelor de studii eliberate de colegii față de cei cu diplome de bacalaureat eliberat de un liceu¹³.

Pe lîngă diploma de bacalaureat pe care colegiile o eliberează absolvenților cursului de doi ani de studii, instituțiile de învățămînt mediu de specialitate oferă un curs de studii cu profil profesional doritorilor de o pregătire practică și profesională aprofundată și de durată mai scurtă decît studiile superioare (care cel mai adesea sînt și mai teoretizate), pentru o integrare imediată în cîmpul muncii. Totodată, absolvenții cursurilor de doi sau patru ani de studii într-un colegiu ar putea, la dorință, să-și continue studiile în instituțiile superioare de învățămînt.

În acest context, pentru evitarea suprapunerii între materiile predate în colegii și universități, unii reprezentanți ai colegiilor propun să fie recunoscut un sistem de credite în baza programelor din instituțiile superioare și medii de specialitate.

În cadrul discuțiilor pe care le-am purtat cu cîțiva profesori și directori de colegii din republică, s-a simțit o neliniște persistentă în ceea ce privește soarta de mai departe a instituțiilor de învățămînt mediu de specialitate. Unii dintre ei și-au arătat deschis îngrijorarea că instituțiile în care activează ar putea fi închise de pe o zi pe alta sub diverse motive, iar reformele tentate de Minister din 2005 ar urmări în perspectivă anume acest lucru. În acest sens, directorul unui colegiu (care de altfel merge cît se poate de bine în ultimii ani) a expus următorul argument, în speranța că acesta va ajunge la urechile înalților funcționari de la guvern: **e ușor să distrugi ceva, dar e mai greu să construiești ceva în loc.** Prin acest argu-

ment, directorul nostru de colegiu înțelegea că întregul sistem de învățămînt ar necesita reforme – unele profunde și structurale – nu doar la nivelul învățămîntului mediu de specialitate, ci a sistemului de învățămînt în general, pentru o armonizare a acestuia cu cererea pieței economice și cu principiile convențiilor europene. **Aceste reforme ar trebui însă să aibă un caracter suplu, transparent și participativ (cu atît mai mult în cazul unor reforme profunde), nu unul grăbit și voluntarist.** Pentru aceasta, guvernul ar trebui să întreprindă cercetări la nivelul instituțiilor vizate și al populației beneficiarilor (reali și potențiali) ai acestor instituții, date care vor fi coroborate riguros cu informațiile obținute în urma unei evaluări corecte și multidimensionale a necesităților pieței.

¹³ La admiterea la studiile universitare absolvenților colegiilor le sînt acordate doar 10% din locuri, cea mai mare parte fiind în favoarea absolvenților liceelor și școlilor medii de cultură generală. A se vedea detalii în rubrica despre admiterea 2009/2010 din acest număr.

PLANURILE DE VIITOR ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTUL:

SONDAJ DE OPINIE

Opinia potrivit căreia fiecare părinte vrea pentru copilul său un viitor mai bun nu are nevoie de argumentare științifică. Pentru a înțelege ce anume înseamnă această preferință pentru părinții (și viitorii părinți) din Republica Moldova, am cercetat opiniile respondenților unui sondaj de opinie¹⁴ referitor la planurile de viitor pentru copii după absolvirea școlii medii/liceului. Astfel, conform acestui sondaj, majoritatea populației optează pentru continuarea studiilor la o universitate din țară sau de peste hotare (52%). În proporție semnificativ mai mică, respondenții și-au exprimat preferința de a-și vedea copiii angajați în câmpul muncii imediat după absolvirea școlii/liceului (14%) sau de a-și continua studiile la un colegiu (12%). Și mai puțini optează pentru o școală profesională (5%) sau pentru plecarea copilului său peste hotare (5%).

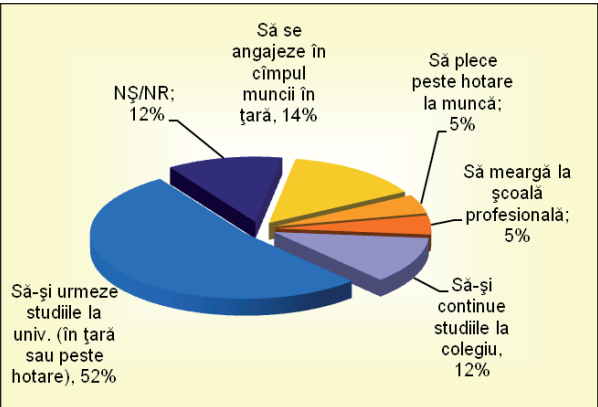

Fig.2 Distribuția răspunsurilor la întrebarea „Ce planuri de viitor aveți/ați avea pentru copilul Dvs. după absolvirea școlii medii/liceului?” Baza: 1070 respondenți

14 Întrebările au fost incluse în omnibuzul desfășurat de către IMAS-INC pe un eșantion, stratificat, probabilist, trisadial cu un volum de 1070 persoane, de 18 ani și peste. Eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, exclusiv Transnistria. Eroarea maximă de eșantionare este de $\pm 3.0\%$. Perioada de culegere a datelor: 11 octombrie – 29 octombrie 2009.

Analizând rezultatele sondajului în dependență de caracteristicile socio-demografice ale respondenților, observăm că unele din aceste caracteristici sînt mai determinante pentru opțiunile exprimate.

În ceea ce privește genul respondenților, nu se conturează deosebiri mari în opțiunea respondenților pentru un anumit plan de viitor al copiilor lor. Astfel, atît bărbații, cît și femeile exprimă aproximativ aceleași opțiuni de viitor pentru copilul/copiii lor și anume: *Să se angajeze în câmpul muncii în țară* și *Să-și continue studiile la colegiu*. Există însă diferențe în ceea ce privește opțiunea *Să plece peste hotare la muncă*, pe care o aleg mai mult femeile (6%) decît bărbații (4%) și *Să meargă școală profesională*, care prevalează la bărbați (5%) (față de femei (4%)).

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile la colegiu	Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)	Alteva	NȘ/NR
Masculin	14.2	3.7	5.3	11.4	51.7	0.8	12.9
Feminin	14.3	5.5	4.3	11.5	53.1	0.0	11.4
TOTAL	14.2	4.7	4.7	11.5	52.5	0.4	12.0

Opțiunile de viitor pentru copii diferă în funcție de vîrsta repondenților. Astfel, persoanele tinere, cu vîrsta cuprinsă între 18-29 ani, exprimă într-o măsură mai mare opțiunea pentru studii universitare (64%), comparativ, de exemplu, cu persoanele cu o vîrstă trecută de 60 ani (40%). Persoanele cu vîrsta cuprinsă între 30 și 44 ani sînt cei mai numeroși (19% din categoria respectivă) care cred că copii lor ar trebui să-și continue studiile la colegiu.

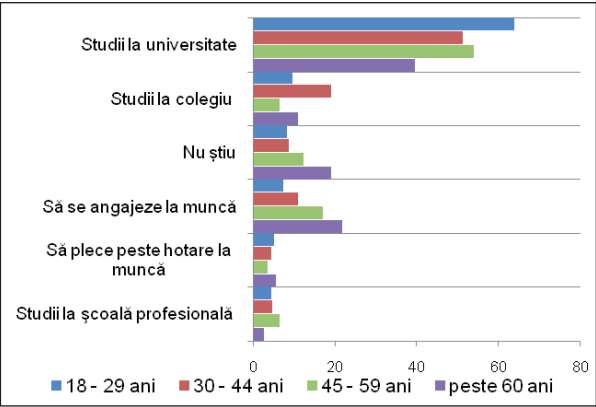

Fig.3 Distribuția răspunsurilor la întrebarea „Ce planuri de viitor aveți/ați avea pentru copilul Dvs. după absolvirea școlii medii/liceului?” în dependență de vârsta respondenților.

Respondenții doresc pentru copiii lor studii cel puțin egale cu nivelul propriu de educație. Astfel, persoanele cu studii superioare au exprimat în proporție de 68% opțiunea pentru copiii lor de a-și urma studiile la universitate, în timp ce doar la 36% din respondenții cu studii medii incomplete au ales această opțiune. Din toți respondenții cu studii medii, 13% și-au exprimat opțiunea pentru copiii lor Să-și continue studiile la colegiu, față de 8% dintre cei cu studii superioare.

% pe rînd	Să se angajeze în cîmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile la colegiu	Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)	Alteva	NȘ/NR
Studii medii incomplete	19.3	4.8	8.0	11.0	35.8	0.0	21.1
Șc. generală/profesională	15.2	4.0	4.5	13.4	50.2	0.3	12.4
Liceu/ șc. postliceală	8.1	4.9	4.4	11.6	60.5	0.8	9.7
Studii superioare	12.0	5.8	1.2	8.4	68.1	0.6	3.9
TOTAL	14.2	4.7	4.7	11.5	52.5	0.4	12.0

Sînt interesante opțiunile respondenților din perspectiva ocupației acestora. Opțiunile întreprinzătorilor particulari diferă de cele ale salariaților și angajaților temporar. Întreprinzătorii particulari exprimă în proporție de 25% opțiunea Să se angajeze în cîmpul muncii în țară (25%), ei sînt însă mai puțin interesați ca copii lor Să-și continue studiile la colegiu (5%), opțiune pe care au ales-o în aproximativ

în aceeași măsură salariații, dar și persoanele care nu lucrează.

% pe rînd	Să se angajeze în cîmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile la colegiu	Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)	Alteva	NȘ/ NR
Întreprinzător particular	25.1	5.8	4.9	5.0	45.2	0.0	14.1
Salariat	12.6	4.9	3.4	11.6	59.3	0.5	7.9
Temporar nu lucrez	8.3	4.2	6.5	12.2	56.7	0.8	11.3
Nu lucrez	18.3	4.8	4.2	11.6	46.2	0.0	14.9
TOTAL	14.2	4.7	4.7	11.5	52.5	0.4	12.0

Opțiunile de viitor diferă și în dependență de naționalitatea respondenților. Astfel, proporția celor care au ales Să se angajeze în cîmpul muncii în țară, este cel mai ridicată printre moldoveni/români (15%) și ucrainenii (16%), dar mai mic la persoanele de naționalitate rusă (11%). Persoanele de naționalitate rusă s-au arătat cel mai puțin interesate (2%) de opțiunea Să meargă la școala profesională,, comparativ cu preferința moldovenilor în acest sens (5%). În ceea ce privește opțiunea Să-și continue studiile la colegiu, situația se inversează: proporția respondenților care au preferat pentru copiii lor studiile medii de specialitate este mai ridicată printre persoanele de naționalitate rusă (18%) decît printre moldovenii (11%). Moldovenii/românii și ucrainenii s-au arătat relativ mai interesați de opțiunea Să-și continue studiile la universitate (în țară sau peste hotare), în proporție de respectiv 53% și 52%, decît persoanele de naționalitate rusă (46%).

% pe rînd	Să se angajeze în cîmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile la colegiu	Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)	Alteva	NȘ/ NR
Moldovean/Român	15.3	3.8	5.2	10.7	52.6	0.5	12.0
Rus	11.3	3.7	2.1	17.9	46.2	0.0	18.8
Ucrainean	16.5	8.2	3.8	13.1	51.6	0.0	6.8
Alta	4.2	10.6	3.7	14.3	56.5	0.0	10.7
TOTAL	14.2	4.7	4.7	11.5	52.5	0.4	12.0

Resursele materiale de care dispune o persoană este capitală în decizia pe care aceasta o ia în pri-

vința studiilor copilului său. Astfel, planurile de viitor pentru copii diferă în funcție de venitul pe gospodărie al respondenților. Pentru angajarea în țară optează cei cu venitul situat sub 500 de lei și între 501 și 1000 lei (29% și, respectiv, 22%), procentaj mult mai mare comparativ cu cel al persoanelor cu venit mai mare de 3001 lei (7%). La fel, opțiunea *Să mergă la școală profesională* este selectată mai ales de respondenții cu venit cuprins între 501 și 1000 lei (6%) și cei cu venit între 1001 și 3000 lei (5 %). În schimb, în cazul opțiunii *Să-și continue studiile la universitate (în țară sau peste hotare)* prevalează proporția celor cu venit de peste 3001 lei.

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile la colegiu	Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)	Altceva	NȘ/NR
Sub 500 lei	29.0	9.4	0.0	12.8	37.7	0.0	11.1
Între 501-1000 lei	21.8	6.2	5.9	13.9	32.7	0.6	19.1
Între 1001-3000 lei	15.2	2.4	4.9	11.4	55.7	0.0	10.4
Peste 3001 lei	6.8	6.1	3.7	11.7	64.7	0.8	6.1
TOTAL	14.2	4.7	4.7	11.5	52.5	0.4	12.0

Este interesant că persoanele din mediul rural au ales în proporție mai mare opțiunea *Să se angajeze în câmpul muncii în țară* (17%) și *Să-și continue studiile la colegiu* (12%). Ei au fost mai puțin interesați de opțiunea *Să plece peste hotare la muncă* (4%), dar și de cea *Să meargă la școală profesională* (4%). Persoanele din mediul urban ar dori mai puțin să se angajeze în câmpul muncii în țară (10,5%), dar au fost mai interesate de opțiunea continuării studiilor, atît la universitate (54%) cît și la școala profesională (6%).

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile la colegiu	Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)	Altceva	NȘ/NR
Urban	10.5	5.3	6.0	10.8	54.4	0.6	12.4
Rural	16.9	4.3	3.8	11.9	51.1	0.2	11.8
TOTAL	14.2	4.7	4.7	11.5	52.5	0.4	12.0

Reducerea numărului de locuri în universități și colegii, inclusiv a celor cu plată, în scopul orien-

tării abiturienților spre școlile profesionale începînd cu Hotărîrea Guvernului nr. 434 din 2005 a stat la baza alegerii următoarei întrebări pentru sondaj: ***Care ar fi cea potrivită opțiune în cazul în care copilul Dvs. nu ar fi admis la studii la universitate sau la colegiu din cauza numărului limitat de locuri?***

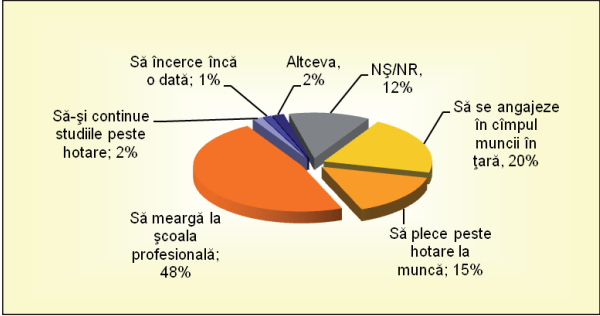

Fig.4 Distribuția răspunsurilor la întrebarea „Care ar fi cea potrivită opțiune în cazul în care copilul Dvs. nu ar fi admis la studii la universitate sau la colegiu din cauza numărului limitat de locuri?” Baza: 684 de respondenți care au indicat varianta de răspuns „Să-și urmeze studiile la univ. (în țară sau peste hotare)” sau “Să-și continue studiile la colegiu”

Observăm că aproximativ jumătate din cei care nu ar fi admiși la studii la universitate sau la colegiu ar fi orientați de părinți să meargă la o școală profesională. Fiecare al cincilea ar fi fost sfătuit de părinți să se angajeze în câmpul muncii în țară, iar 15% - să plece peste hotare la muncă. Această opțiune este aleasă în măsură mai mare de bărbați (16%) decît de femei (14%).

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile peste hotare	Să încerce încă o dată	Altceva	NȘ/NR
Masculin	20	16	47	2	2	2	11
Feminin	21	14	48	1	1	1	13
TOTAL	21	15	48	2	1	2	12

Prezintă interes faptul că în special persoanele tinere, în caz de neadmitere la studii universitare sau la colegiu ar alege într-o măsură mai mare să meargă la o școală profesională (57%), comparativ cu persoanele în vîrstă. De asemenea, în special tinerii în vîrstă de 18-29 ani au ales opțiunea pentru studiile peste hotare (3 %) și tot ei au ales

cel mai puțin opțiunea de a se angaja în câmpul muncii în țară.

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile peste hotare	Să încerce încă o dată	Altceva	NȘ/NR
18 - 29 ani	13	17	57	3	1	1	9
30 - 44 ani	18	14	46	2	4	1	15
45 - 59 ani	27	18	40	1	1	2	11
peste 60 ani	29	9	47	1	0	2	13
TOTAL	21	15	48	2	1	2	12

Cu cît mai mari sînt studiile respondenților, cu atît mai mult ei aleg pentru copii lor să-și continue studiile peste hotare, dar și să plece peste hotare la muncă. Opțiunea *Să meargă la școală profesională* care o aleg în special persoanele cu studii medii generale sau profesionale (52 %), comparativ cu cei cu studii superioare (42%).

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile peste hotare	Să încerce încă o dată	Altceva	NȘ/NR
Studii medii incomplete	28	11	49	1	1	1	9
Șc. generală/profesională	22	15	52	1	0	1	9
Liceu/șc. postliceală	16	18	48	3	0	2	15
Studii superioare	18	16	42	3	5	1	16
TOTAL	21	15	48	2	1	2	12

Alegerea opțiunilor a fost influențată și de ocupația respondenților. Astfel, întreprinzătorii particulari au ales opțiunile *Să plece peste hotare la muncă* și *Să meargă la școală profesională* în cazul neadmiterii copiilor lor la studii (32 % și, respectiv, 49 %). Diferențe mari s-au observat în cazul continuării studiilor peste hotare. Această opțiune a fost aleasă de un număr mai mare de salariați (4%), față de cei care temporar nu lucrează (1 %) și ignorată de întreprinzătorii particulari (0%).

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile peste hotare	Să încerce încă o dată	Altceva	NȘ/NR
Întreprinzător particular	15	32	49	0	4	0	0
Salariat	15	13	46	4	2	3	18

Temporar nu lucrez	16	21	53	1	1	0	8
Nu lucrez	28	11	45	1	1	2	12
TOTAL	21	15	48	2	1	2	12

Venitul pe gospodărie a creat mari diferențe în alegerea opțiunii *Să se angajeze în câmpul muncii în țară*, prevalînd numărul persoanelor cu venit sub 500 lei (30%) și celor cu venit între 501-3000 lei (31%), spre deosebire de numărul mic al persoanelor cu venit mare (11%). Și-au exprimat dorința *Să plece peste hotare la muncă* cei cu venit sub 500 lei, în timp ce cei cu venit de peste 3001 lei au ales opțiunea *Să-și continue studiile peste hotare*.

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile peste hotare	Să încerce încă o dată	Altceva	NȘ/NR
Sub 500 lei	30	22	39	2	0	0	7
Între 501-1000 lei	31	10	40	1	0	3	15
Între 1001-3000 lei	22	13	51	1	2	1	10
Peste 3001 lei	11	16	51	4	3	3	12
TOTAL	21	15	48	2	1	2	12

O diferență mai mare de procentaj este între persoanele din mediul rural care au ales opțiunile *Să se angajeze în câmpul muncii în țară* (27%) față de cei din mediul urban (12%). Iarăș, persoanele din mediul urban aleg în mod special varianta de a pleca la muncă peste hotare (19%) față de cei din mediul rural (12%).

% pe rînd	Să se angajeze în câmpul muncii în țară	Să plece peste hotare la muncă	Să meargă școală profesională	Să-și continue studiile peste hotare	Să încerce încă o dată	Altceva	NȘ/NR
Urban	12	19	49	3	2	2	15
Rural	27	12	47	1	1	1	10
TOTAL	21	15	48	2	1	2	12

Acest sondaj confirmă necesitatea constantă a populației R. Moldova de continuare și aprofundare a studiilor în universități sau colegii, după absolvirea școlii de cultură generală sau a liceului, pentru a-și mări șansele de a-și găsi un post de lucru calificat și mai bine remunerat.

ADMITEREA 2009-2010 ÎN CIFRE

În anul 2009 au fost prevăzute 19 425 locuri în învățământul superior, dintre care 7 270 (37,4%) cu finanțare bugetară și 12 155 (62,6%) pe bază de contract. Circa 11 900 locuri au fost rezervate pentru învățământul mediu de specialitate: 5 935 (49%) la buget și 6 229 (51%) în bază de contract. Pentru învățământul secundar profesional au fost prevăzute 13 000 locuri, dintre care 12 200 (93,8%) cu finanțare bugetară, 800 (6,2%) fiind în bază de contract. Astfel, cei circa 19 600 absolvenți de licee și 3 000 absolvenți de școli medii de cultură generală (în total 22 600 de candidați), au putut opta pentru unul din cele 23 215 locuri în instituțiile de învățământ superior și colegii.

Tabelul 1. Nr. de cereri și locuri planificate în instituțiile de învățământ superior în 2009.

Instituția de învățământ	Cereri	Locuri planificate
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”	1617 candidați au depus 4165 cereri	710
La Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM)	2900 cereri	1530
Universitatea de Stat din Moldova	4600 cereri	3020
Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți	1000 de candidați	1399
Universitatea de Stat din Tiraspol	900 de candidați	1056
Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă”	circa 1000 de candidați	1148

Sursa: ME

Datele finale privind admiterea 2009 arată că în 31 universități au fost înmatriculați 19 798 candidați la studii universitare, dintre care 7 241 (36,5%) cu finanțare de la buget și 12 557 la contract (63,5%). Planul de înmatriculare a fost realizat în proporție de 99,6% la buget (95% în 2008) și în măsură de 103,3% la contract (92,6% în 2008).

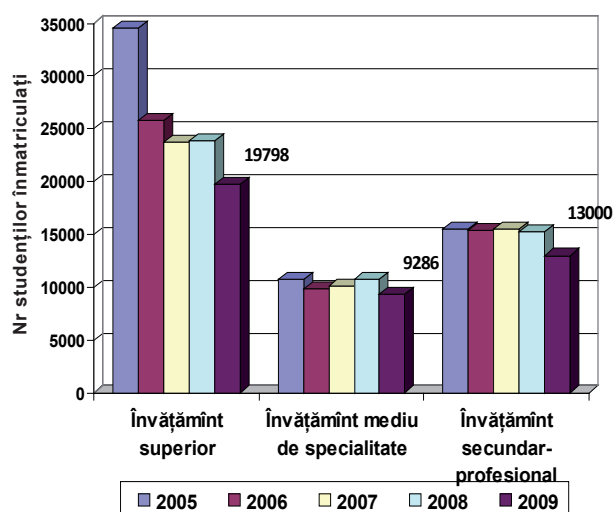

Fig. 5 Dinamica numărului de studenți înmatriculați în învățământul mediu de specialitate. Sursa: ME

Cererea la admitere a depășit semnificativ oferta instituțiilor de învățământ. În învățământul superior au fost înregistrate 66 496 cereri (ținând cont de faptul că fiecare candidat a putut depune trei cereri la specialități diferite), ceea ce este cu 10% mai puțin decât în 2008. Pentru un loc la studii superioare au concurat, în medie, 3,9 candidați, comparativ cu 2,94 candidați în 2008.

Pentru anul de studii 2009-2010 au fost autorizate pentru realizarea admiterii 40 Instituții de învățământ mediu de specialitate (IÎMS) de stat și cinci instituții de acest tip private din Republica Moldova. La colegii au fost depuse 12 788 cereri. La studii au fost admiși 9 286 studenți, dintre care 60% la buget și 40% la contract. În anul 2009 la studii medii de specialitate au fost admiși cu 13% mai puțini studenți decât în 2008. Raportul dintre numărul de locuri oferit și numărul de cereri depuse a fost de 0,88 cereri pentru un loc, comparativ cu 1,39 cereri în 2008.

Dintre cele 11 920 locuri planificate pentru învățământul mediu de specialitate, 3 790 locuri au fost prevăzute pentru absolvenții de

liceu și școală medie de cultură generală și 8 130 pentru absolvenții de gimnaziu. Cele mai solicitate au fost locurile prevăzute pentru absolvenții de gimnaziu. Numărul de cereri ale acestei categorii de candidați la admitere în învățământul mediu de specialitate a depășit numărul de locuri planificate. Comparativ cu absolvenții gimnaziilor (1,29 cereri pentru un loc), absolvenții liceelor și ai școlilor medii de cultură generală au depus un număr destul de mic de cereri pentru admitere în instituțiile de învățământ mediu de specialitate (0,47 cereri pentru un loc). Planul de înmatriculare a fost îndeplinit în proporție de 94,2% (89,8% în 2008) la buget și de 61,7% (78,6% în 2008) la contract. Admiterea în colegii se efectuează pentru următoarele categorii de candidați: absolvenți de gimnaziu, absolvenți ai școlilor medii de cultură generală, absolvenți de licee și instituții de învățământ secundar profesional, deținători ai actului de studii medii.

Tabelul 2. Nr. de cereri depuse pentru un loc în colegii în dependență de instituția absolvită în 2009

Nr. de cereri depuse pentru un loc în colegii, 2009	Absolvenți de liceu și școli medii de cultură general	Absolvenți de gimnaziu
Nr. de cereri	2 255	10 533
Nr. de cereri pentru un loc	0,47	1,29

Sursa: ME

Cota parte la admitere pentru locurile cu finanțare bugetară în baza studiilor medii de cultură generală și liceu a fost stabilită după cum urmează:

- 40% din numărul de locuri - pentru deținătorii atestatului de studii medii de cultură generală;
- 50% din numărul de locuri – pentru deținătorii diplomelor de bacalaureat, absolvenți ai claselor de liceu din cadrul colegiilor;
- 10% - pentru deținătorii diplomelor de bacalaureat, absolvenți ai liceelor teoretice din republică.

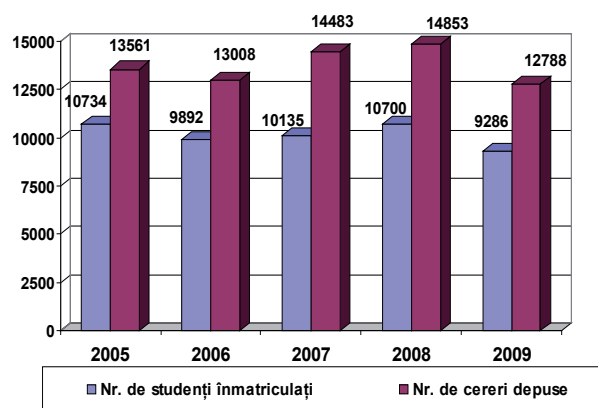

Fig.6. Dinamica numărului de elevi în învățământul mediu de specialitate. Sursa: ME

Pentru studii în învățământul secundar profesional au optat circa 13 000 candidați pentru tot atâtea locuri oferite de Ministerul Educației: 12 200 (93,8%) la buget și 800 (6,2%) la contract. În anul de învățământ 2008-2009 au fost înmatriculate cu 15 % mai multe persoane (15,3 mii) decât în anul academic 2009-2010.

În anul 2009, cele mai solicitate facultăți și specialități în învățământul superior au fost cele de relații internaționale, administrație publică locală, sănătate publică, stomatologie, finanțe și bănci. Numărul de cereri depuse variind de la 28,68 la 7,93 cereri pentru un loc. La colegii cele mai solicitate specialități au fost: canto, turism, secretariat și birotică, medicină generală, stomatologie. Pentru aceste specialități au fost înregistrate câte 12,5 – 3,2 cereri pentru un loc oferit. La instituțiile cu profil secundar profesional au fost înregistrate cel mult trei cereri pentru un loc la cele mai solicitate specialități: bucătar și lăcătuș. În sesiunea 2009, a fost atestată o solicitare mai mare, comparativ cu anii precedenți față de specialitățile pedagogice. Astfel, în instituțiile de formare în domeniul pedagogic, după mai mulți ani de neacoperire a locurilor, s-a constatat o sporire a fluxului de candidați la admitere.

Tabelul 3. Nr. de cereri depuse și cele mai solicitate specialități, după tipul instituției de învățământ în 2009

Tipul de învățământ	Nr. de cereri depuse	Cele mai solicitate specialități
Învățământ superior	28,6 - 7,93	Relații internaționale, administrație publică locală, sănătate publică, stomatologie, finanțe și bănci
Învățământ mediu de specialitate	12,5 - 3,2	canto, turism, secretariat și birotică, medicină generală, stomatologie
Învățământul secundar-profesional	3	bucătar, lăcătuș

Sursa: ME

Plafonarea admiterii

Admiterea în instituțiile medii de specialitate se face în baza anumitor criterii (limbă vorbită, proveniență, studii absolvite).

Astfel se creează situații când sînt admise persoane cu medii foarte joase din motivul provenienței sau a limbii vorbite. În baza planurilor de admitere, după criteriul studiilor absolvite, pentru locurile destinate absolvenților gimnaziilor, concursul e de 5-6 persoane pentru un loc, în timp ce pentru locurile destinate absolvenților de licee practic nu există concurs. Astfel, fiind înmatriculați toți cei care depun actele pentru admiterea în instituțiile medii de specialitate.

La admiterea la studiile universitare, absolvenților colegiilor le sînt acordate doar 10 la sută din locuri, cea mai mare parte fiind în favoarea absolvenților liceelor și școlilor medii de cultură generală. Așa încît apar cazuri cînd absolvenții colegiilor cu nota 10 generală nu reușesc să intre la facultate deoarece nu se încadrează în cele 10%, în timp ce absolvenții gimnaziilor cu medii de 7 și 8 sînt înmatriculați.

Colegiul Pedagogic "Ion Creangă" din Bălți – „Anularea admiterii este abuzivă”

(în baza interviului cu directorul colegiului Petru Roman)

Conform unei dispoziții finale și tranzitorii a Legii Învățământului (Cap. VII, art. 66), „Pînă în anul 2005, colegiile pedagogice (școlile normale), transformîndu-se treptat în licee teoretice generale sau cu profil pedagogic, în colegii sau facultăți ale învățămîntului universitar, vor asigura, concomitent cu universitățile, pregătirea de învățători pentru învățămîntul primar și de educatori pentru învățămîntul preșcolar.”¹⁵

În anul academic 2009-2010, principala problemă cu care s-a confruntat Colegiul Pedagogic "Ion Creangă" din Bălți a fost sistarea admiterii, subiect „dur” și pentru alte colegii de același profil din țară (colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău, colegiile pedagogice din Lipcani și Comrat). Din cauza anulării admiterii, patru persoane s-au condat din cadrul colegiului pedagogic din Bălți deoarece aveau un număr insuficient de ore.

Administrația colegiului "Ion Creangă" din Bălți consideră această hotărîre abuzivă, deoarece nu au fost explicate motivele sistării admiterii. Pe de altă parte, cererea de specialiști din acest domeniu continuă să fie mare. În anul curent, numărul de specialiști solicitați în domeniul pedagogic a fost mult mai mare decît capacitatea instituției de a acoperi cererea în materie de absolvenți.

¹⁵ Cf. *Legea Învățămîntului*, pagina web a Ministerului Educației din RM: <http://www.edu.md/?lng=ro&MenuItem=6&SubMenu0=1&SubMenu1=1>

Sistarea admiterii a generat micșorarea resurselor de venit ale instituției la doar 400 mii lei. Lipsa mijloacelor financiare a fost urmată de blocarea conturilor bancare ale colegiului. În rezultat, administrația nu este capabilă nici măcar să asigure achitarea salariilor cadrelor didactice din cadrul colegiului. Instituția reușește să se mențină pe linia de plutire datorită relației de parteneriat instituțional cu Universitatea „Alec Russo”, care acoperă toate cheltuielile pentru serviciile de reparație, încălzire, pază, bibliotecă ș.a.

Actele normative ale instituției cum sînt: statutul, regulamentul, planul cadru etc. nu oferă colegiului un grad de autonomie necesar pentru îmbunătățirea situației sale, atît din punct de vedere financiar, cît și didactic. Situația instituției este una incertă, ceea ce îi scade șansele de dezvoltare, diminuînd motivația personalului de a lucra eficient.

Din cauza lipsei resurselor financiare, colegiul nu dispune de literatură de specialitate și de material didactic suficient.

În anul academic 2009-2010 în cadrul colegiului își fac studiile 525 persoane. Circa 20% dintre absolvenți se angajează în cîmpul muncii, 40% își continuă studiile la o instituție de învățămînt superior, iar 40%, fie se angajează în alte domenii, fie pleacă la muncă peste hotare sau șomează.

Colegiul de construcții din Chișinău: o istorie de succes?

(în baza interviului cu directorul colegiului Valeriu Pelivan)

Colegiul de Construcții din Chișinău ar putea fi luat drept un exemplu de succes al

acestui tip de instituție. În urma reformei din 2003, colegiul și-a mărit efectivul elevilor de la 187 în 2002 (pe lângă alți 200 înscriși la studii liceale) la 1770, câți își fac studiile în acest colegiu la ora actuală, ceea ce ar însemna o creștere a numărului elevilor de aproape 10 ori în doar 7 ani. Astfel, hotărârile Guvernului nr. 434 (25.04.2006) și nr. 594 (18.12.2007), care limitează locurile de studii la buget și prin contract în unele colegii, nu au afectat deloc dinamica procesului de admitere din Colegiul de construcții. Dimpotrivă, Colegiul își mărește treptat numărul de înmatriculări în fiecare an, de la 205 înmatriculări la buget în 2005 (și toți atâtea prin contract) la 375 în 2008 și în 2009 (a se vedea tabelul). Numărul ridicat de înmatriculări, realizate în baza unui concurs destul de strâns (de 7-8 candidați pe un loc la unele specialități), îi permite colegiului să fie exigent și selectiv cu elevii în procesul curent de studii. Astfel, numai în anul trecut au fost exmatriculați 130 elevi.

Tabel 4. Admiterea în Colegiul de Construcții, 2005-2009

Anul de studii	La buget	Prin contract
2009-2010	375	210
2008-2009	375	300
2007-2008	270	345
2006-2007	246	250
2005-2006	205	217

Sursa: Colegiul de Construcții

Totuși, așa cum susține directorul colegiului (dar și responsabilul Ministerului Educației¹⁶), creșterea semnificativă a numărului elevilor din această instituție nu a fost dictată de vreo decizie a Guvernului, ci de cererea pieței economice (și deci a pieței muncii). Or, de-a lungul anilor 2000 domeniul construcțiilor nu a încetat să se extindă, proporțional cu necesitatea în materie de specialiști în acest domeniu. Colegiul de construcții își mărește în această perioadă efectivul de elevi (și absolvenți) tocmai pentru a răspunde necesității crescânde de forță

¹⁶ A se vedea mai jos sinteza interviului cu responsabili din cadrul Ministerului Educației.

de muncă calificată în domeniul construcțiilor. E adevărat că această creștere pune instituția în fața unei provocări continue de a-și mări resursele materiale și numărul cadrelor didactice calificate, în situația în care majoritatea specialiștilor preferă să lucreze în domeniul activ al construcțiilor, la un post plătit de câteva ori mai bine decât în calitate de profesor la Colegiu.

Criza în care a intrat domeniul construcțiilor în 2008, odată cu recesiunea economică și financiară din republică și lumea întreagă, a avut, în mod aparent paradoxal, un efect pozitiv asupra calității învățământului din Colegiul de construcții, căci o parte din specialiștii care nu și-au mai găsit de lucru pe piața construcțiilor, și-au propus candidatura pentru a fi angajați în cadrul colegiului, în calitate de cadre didactice. Astfel, în ultimul an colegiul și-a suplinit toate locurile vacante cu specialiști înalt calificați, care de altfel nu ar fi fost atrași de aceste posturi din motivul salarizării modeste.

Colegiul de Construcții dispune totodată și de o bază materială importantă: bloc de studii, 5 cămine, laborator, atelier cu utilaj pentru practică, sală de sport, bibliotecă, cantină etc. Dacă până în 2002, acest patrimoniu era dat în arendă aproape în întregime unor instituții private de învățământ, acum toate aceste localuri sînt ocupate de către Colegiul de Construcții.

Colegiul de Construcții a fost acreditat de stat cu 7 specialități în anii 2005 – 2006: „Construcții civile, industriale și agricole”, „Alimentarea cu căldură, gaze și ventilație”, „Cadastru și organizarea teritoriului”, „Tehnologia materialelor și articolelor de construcții”, „Evaluarea imobilului”, „Design Interior”, „Tehnologia prelucrării lemnului”. Absolvenții primesc studii medii de specialitate cu calificarea „tehnician” sau „tehnolog”.

După niște estimări aproximative, 40% din absolvenții Colegiului de construcții merg să-și continue studiile într-o instituție de

învățământ superior (de obicei Universitatea Tehnică), 35% se angajează în câmpul muncii din republică, ceilalți preferînd să lucreze în domeniul construcțiilor peste hotare. Totuși, conform aprecierii directorului Colegiului, numărul absolvenților care pleacă peste hotare pentru a se angaja la construcții cedează tot mai mult în ultimul timp în favoarea celor care preferă să rămînă în țară pentru a se angaja în acest domeniu.

În ciuda condițiilor pentru care evoluția acestei instituții ar putea fi considerată o adevărată „poveste de succes”, Colegiul de construcții nu este ocolit de unele dificultăți.

Astfel, planurile de învățământ, nomenclatorul și calificativele specialiștilor cu studii medii de specialitate nu definesc întotdeauna statutul real al specialistului pregătit de această instituție. De exemplu, Colegiul de construcții pregătește designeri interior (profil „Arhitectura”), pe cînd la sfîrșitul studiilor absolventul primește calificativul de pictor, deoarece nomenclatorul specialităților, adoptat în 2002, nu prevede alt calificativ.

De fapt, colegiul de construcții nu dispune de un nivel suficient de autonomie care ar permite administrației instituției să ia anumite decizii de ordin intern. Iar deciziile Ministerului care vizează procesul de învățământ oferit în cadrul colegiului sînt luate adesea unilateral, fără să țină seama de resursele și necesitățile reale ale colegiului. De exemplu, administrația colegiului nu a fost consultată referitor la capacitatea instituției de a înmatricula și instrui elevi. Pentru anul 2009, Colegiului de Construcții i-au fost repartizate 900 de locuri (dintre care 375 bugetare iar restul în bază de contract). Această cifră depășește capacitatea de instruire a instituției.

Deși lucrurile par să meargă cît se poate de bine pentru Colegiul de construcții (și în orice caz mult mai bine decît alte colegii), administrația instituției se confruntă cu o dificultate în aparență psihologică, cea a incertitudinii statutului învățămîntului mediu de specialitate în general în carul sistemul educațional din RM, definit pe termen mediu și lung. Acest sentiment de incertitudine nu poate să nu afecteze starea de spirit – și în definitiv calitatea muncii – a persoanelor implicate în desfășurarea procesului de învățământ din cadrul colegiului.

MINISTERUL EDUCAȚIEI DESPRE INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT MEDIU DE SPECIALITATE

Sinteză în baza interviului cu Maria Golban, șef-adjunct Direcția formare și dezvoltare profesională

Conform Hotărîrii de Guvern nr. 359 din 20 mai 2009, cu privire la planurile de înmatriculare în învățămîntul superior, mediu de specialitate și profesional, pentru colegii au fost prevăzute, în total 11 920 locuri, inclusiv 5 935 locuri cu finanțare bugetară și 5 985 locuri la contract. Din cele la contract 910 locuri au fost prevăzute pentru instituțiile private. Pentru învățămîntul secundar profesional au fost prevăzute 13 mii locuri, inclusiv cu finanțare bugetară 12 200 și prin contract 800 locuri.

Maria Golban susține că prin limitarea numărului de locuri în instituțiile medii de specialitate nu sînt încălcate drepturile tinerilor care doresc să învețe, dar care rămîn în afara listelor de înmatriculare. Potrivit ei, prin intermediul concursului, la admitere sînt selectați cei mai buni. Golban afirmă că un motiv ce impune această plafonare este capacitatea limitată a instituțiilor de învățămînt de a instrui. „A fost o perioadă cînd cota de admitere la contract nu era limitată. În rezultat aveam grupe de 40 de copii, studiile se făceau în două sau chiar în 2,5 schimburi. În aceste condiții nu putem vorbi de calitatea învățămîntului. Se reiese din capacitatea instituției de învățămînt. Dacă instituția are capacitatea de a instrui 900 de persoane, nu putem permite ca aceasta să înmatriculeze la studii 1300 sau 1900 de studenți”, declară Golban.

Fiind întrebată de ce în aceste condiții, în anul curent, pentru Colegiul de Construcții au fost repartizate cu mult mai multe locuri decît capa-

citarea instituției, Golban a explicat prin cererea mare pe piața muncii a specialiștilor în domeniul construcțiilor. Aceasta, în condițiile în care, în R. Moldova sînt doar două colegii cu asemenea profil, în Hîncești și Chișinău.

Spre deosebire de domeniul construcțiilor, Golban a menționat că specialiștii în domeniul învățămîntului nu sînt solicitați pe piața muncii. Potrivit acesteia, în învățămîntul primar se atestă un surplus de cadre de peste 1000 de specialiști. Neavînd locuri de muncă, aceștia se angajează în învățămîntul preșcolar în calitate de educatori.

Reprezentantul Ministerului Educației informează că în anul 2009 a fost sistată admiterea în mai multe colegii pedagogice din țară: Lipcani, Bălți, Chișinău, Cahul și că acest lucru se face în baza procesului de la Lisabona și a organizației UNESCO, care prevăd că pregătirea cadrelor didactice poate fi realizată la un singur nivel, și anume, la nivelul învățămîntului superior, lucru stipulat și în Legea Învățămîntului Republicii Moldova. Reieșind anume din aceste argumente Ministerul Educației a dat startul reorganizării treptate a colegiilor pedagogice în instituții de învățămînt cu alt profil sau transformarea acestora în alte tipuri de instituții. Pregătirea cadrelor didactice în instituții medii de specialitate nefiind acceptată la nivel european. Acesta este motivul pentru care, anul 2009 a fost primul cînd în cele patru colegii nu a fost admitere, iar numărul de locuri prevăzute pentru specialitățile pedagogice prin Hotărîrea de Guvern au fost repartizate la colegiile la care s-a decis să fie admitere.

Golban menționează că acest lucru se face treptat deoarece în învățămîntul preșcolar și în alte filiere educaționale mai este nevoie de specialiști. Aceste modificări vizează doar colegiile pedagogice, nu și cele cu alte profiluri.

Prezentîndu-i problema plafonării numărului de locuri, atît la buget, cît și la contract, invocată de

reprezentanții colegiilor, reprezentantul ME a declarat că nu este corectă informația potrivit căreia ar fi fost limitat numărul de locuri pentru admiterea 2009 în cadrul instituțiilor medii de specialitate. Mai mult, Golban susține că cererea față de studiile medii de specialitate a fost mică, mai ales la locurile în bază de contract. Nu au fost solicitate toate locurile care au fost oferite în anul curent, la fel ca și anul trecut. Maria Golban crede că reprezentanții colegiilor nu au nici un motiv să pună pe agenda zilei o asemenea problemă.

În ceea ce privește lipsa locurilor, atât la contract, cât și la buget în colegiile de artă, Golban menționează că este imposibilă situația ca la o specialitate să fie acordat un singur loc la contract, dar cu atât mai mult la buget. Argumentând prin faptul că pentru colegiile de artă au fost distribuite în anul curent 375 locuri, dintre care 105 au fost prin contract. În R. Moldova există cinci colegii cu profil artistic, de unde reiese că fiecărei dintre aceste instituții îi revin câte 21 locuri la contract. Locuri prin contract nu se acordă colegiilor din Soroca și Cahul deoarece aici nu se formează asemenea grupe. Astfel, de aceste locuri beneficiază cele trei colegii de artă din Chișinău, în special Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga” și Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”. „Consider că această problemă nu există”, concluzionează Maria Golban.

Golban susține că la stabilirea planurilor de înmatriculare se țin cont din necesitățile pieței muncii și posibilitățile financiare ale statului. Planul de admitere este elaborat de Ministerul Economiei reieșind din acești factori. Ministerul Educației face doar unele propuneri reieșind din numărul de instituții și specialități pe care le deține, deoarece planul de admitere pentru un anumit an se definitivează de Ministerul Economiei. Exemplificând, Golban spune că în 2008 au fost oferite 23 mii locuri și au fost solicitate doar circa 12 mii. „În anul curent au fost oferite atâtea locuri câte au fost solicitate anul trecut, adică 12 mii, dar chiar nici acestea nu au fost completate”, declară Golban.

Referitor la stabilirea numărului de locuri pentru anumite categorii de abiturienți, Golban menționează că și anul trecut, ca și anul acesta, au fost anumite plafonări. În primul rând, a fost stabilită cota pentru

cei de la sat și cei de la oraș, rămânând aceeași în cei doi ani de admitere. Comentând această situație, reprezentantul Ministerului Educației a calificat această procedură ca fiind „nu tocmai corectă”. Însă, un motiv plauzibil pentru această cotare poate fi considerat cel de a susține tinerii de la sate care sînt instruiți în condiții mai proaste decît cei de la orașe.

În același timp, reprezentantul ME își declară convingerea că principiul de bază care trebuie aplicat la admitere este cel al competitivității. Aceasta mai menționează că ME stabilește cotele de admitere pentru anumite categorii ținînd cont de dreptul la educație. Fiind întrebată pentru cine este benefică această divizare, Golban opinează: „În general, nu este benefică pentru nimeni, deoarece, în fond, pe prim plan trebuie să fie puse cunoștințele și rezultatele copilului”.

În colegii se realizează admiterea în baza studiilor gimnaziale și a studiilor medii de cultură generală. Acest lucru fiind stabilit prin Hotărîre de Guvern. În anul curent, pentru absolvenții gimnaziilor au fost rezervate 8 130 locuri și pentru cei de licee și școli medii de cultură generală 3 795 locuri din numărul total de locuri în colegii.

Golban susține că procesul de la Bologna se referă doar la învățămîntul superior și nu are nici o tangență cu învățămîntul mediu de specialitate, iar afirmațiile potrivit cărora acest act internațional va influența într-un oarecare mod activitatea instituțiilor medii de specialitate le-a calificat ca fiind „zvonuri eronate”.

Referitor la crearea unei direcții care să aibă în vizor doar instituțiile medii de specialitate, Golban crede că Direcția formare și dezvoltare profesională este cea care cuprinde toate cele trei domenii ale învățămîntului profesional: secundar profesional, mediu de specialitate și cel superior. Potrivit ei, aceasta nu este cea mai rea variantă deoarece are loc o conlucrare dintre cele trei verigi ale învățămîntului profesional. Astfel, se încearcă să se vegheze, atât asupra continuității planului cadru, cât și a planului de studii. „Consider că nu este necesară o astfel de direcție”, susține Golban.

Potrivit reprezentantului ME, rata de angajare în câmpul muncii a absolvenților colegiilor este de peste 50%.

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT

ÎN VIZORUL PRESEI SCRISE

Analiza de conținut a presei scrise a fost realizată cu scopul de a monitoriza apariția și distribuția informațiilor legate de sistemul educațional în cinci organe de presă din Moldova, pe parcursul perioadei aprilie-august 2009.

Mijloacele de informare analizate au fost selectate în funcție de orientarea / afilierea politică (3 organe de presă care se declară „independente” și 2 reputate a fi „pro-guvernamentale”) și tipul de accesibilitate a publicației: 3 ziare tipărite și postate pe Internet, 1 portal de știri online și 2 agenții de presă. Deși nu își propune să fie exhaustiv, studiul urmărește să respecte o anumită proporționalitate a organelor de presă analizate conform criteriilor enunțate mai sus. Astfel, analiza se sprijină pe 2 ziare independente (*Jurnal de Chișinău* – *JC* – și *Timpul* – *T*) și unul pro-guvernamental (*Moldova suverană* – *MS*), 1 portal de știri independent (*Moldova News* – *MN*) și 2 agenții (*Deca-Press* – *DP* – și *Basa-Press* – *BP*), prima fiind considerată independentă, în timp ce ultima avînd reputația de a fi favorabilă fostei guvernări. Studiul a selectat articolele (33 la număr) care au drept subiect principal sistemul educațional din R. Moldova sau unul din aspectele acestuia.

Constatăm o distribuție inegală a articolelor cu privire la învățămînt în presa studiată, în funcție de organele de presă, orientarea lor politică, mijlocul de difuzare a informațiilor și perioada publicării acestora. În această perioadă, **presa zisă independentă publică un număr semnificativ mai mare de articole (19) referitoare la sistemul de educație, față de articolele (13) apărute în presa considerată pro-guvernamentală.** Calendarul apariției articolelor la această temă este și el condiționat de tipul mijloacelor de informare și orientarea politică a acestora. Astfel, articolele cu privire la învățămînt apar în ziarele independente (*JC* și *T*) în

mod destul de uniform de-a lungul perioadei studiate. Acest lucru poate fi explicat prin caracterul critic, exprimat în mod constant și sistematic (ne-conjunctural), al acestor informații. Pe de altă parte, ziarul pro-guvernamental *MS*, portalul de știri *MN* și ambele agenții de presă (*DP* și *BP*) publică informații cu subiect educațional mai ales începînd cu ultima decadă a lunii iunie, după ce a fost anunțată campania de admitere la instituțiile de învățămînt mediu-profesional și superior din republică.

Observăm totodată o densitate tematică variabilă de la un tip de publicație la altul. Presa zisă independentă (mai ales *JC* și *T*) oferă materiale abundente din punct de vedere tematic și informativ (toate cu un conținut pronunțat critic) cu privire la sistemul educațional actual. De cealaltă parte, presa considerată loială fostei puteri politice propune informații în general destul de neconsistente din punct de vedere tematic, vehiculînd cel mai adesea știri cu caracter oficial, uneori „tehnic”, aprecieri – cantitative sau calitative – cu privire la evoluția învățămîntului sau a diferitor instituții de învățămînt din Moldova. Știrile publicate de agenția de presă *BP* conțin adesea informații repetitive și redundante, astfel încît frecvența relativ înaltă – mai cu seamă începînd cu sfîrșitul lunii iulie a.c. – a articolelor referitoare la sistemul educațional din RM ascunde, de fapt, o lipsă de consistență tematică și informațională la acest capitol. Ziarul *MS*, în ciuda numărului redus de articole pe care le propune pe această temă, produce totuși informații destul de dense din punct de vedere tematic (deși discutabile sub aspectul deontologiei profesionale), mai ales din motivul interpretărilor oferite. Gradul de consistență tematică (discurs bogat sau sărac din punctul de vedere al temelor tratate) se datorează fără îndoială tipului de mijloc de informare și de difuzare a

informației. Astfel, portalurile de știri și agențiile de presă produc în general informații mai seci decât ziarele (mai bogate în comentarii și analiză și deci mai influențate de anumite atitudini subiective).

Tabelul 5. Presa scrisă pe categorii tematice

Categorii tematice	Independente	Pro-guvernamentale
Politici ineficiente sau păguboase	9	0
Guvernul reduce numărul locurilor de studii	4	0
Reducerea nr. studenților - o reducere a pop. intelectualilor	3	0
Politica guv. com. - decapitare culturală și intelectuală a neamului	3	0
Critică la adresa politicilor promovate de guvernarea comunistă	3	0
Educația - domeniu prioritar	3	0
Gestiune ineficientă de către Guvern	3	0
Guvernarea comunistă subfinanțează învățământul superior	2	0
Implicarea lui Voronin în administrarea învățământului	2	0
Influența evenimentelor de la 7 aprilie asupra învățământului	2	0
Bugetul universitar în scădere	2	0
Studiile prin contract	2	1
Mai puțini studenți înmatriculați la școlile med-prof.	2	0
Populația studenților în universități	2	0
Mai puțini studenți în universități în 2009-2010	2	0
Învățământul mediu subvenționat de stat	2	0
Mai mulți studenți în învățăm. med-prof. (decît în univ.)	2	0
Bugetul universităților în pericol	2	0
Încălcarea autonomiei inst. învățământ	2	0
Cereri (zădarnice) adresate guvernului	2	0
Reducerea cadrelor didactice	2	0
Învățământ ideologizat de guvernarea com.	2	0
Decizii motivate politic	2	0
Închiderea colegiilor	2	0
Insuficiența cadrelor didactice	2	0
Populația studenților învățământ med.-prof.	1	5
Nr locurilor studii în univ.	1	3
Cote categorii defavorizate	1	2
Mai mulți absolvenți în ultimii ani	0	3
Universități, Facultăți și specialități solicitate	0	8
Nr. mărit de cereri la admitere	0	2

Dar ce anume spune presa studiată despre sistemul de învățământ din R. Moldova de-a lungul perioadei aprilie-august 2009? Și aici, mesajul mediatic diferă în funcție de orientarea sau simpatiile politice ale organelor de presă studiate, de tipul de difuzare a acestora (ziar tipărit, știri prin Internet, comunicate etc.) și de perioada publicării articolelor.

Cele două ziare independente (*JC* și *T*) propun, așa cum s-a spus, un discurs eminent critic față de politicile și practicile administrative promovate de fosta guvernare în domeniul educațional. **Majoritatea articolelor apărute în *JC* și *T* consideră că politicile adoptate și promovate începînd cu 2005 au fost ineficiente, dacă nu de-a dreptul păguboase în domeniul învățământului.** Mai exact, din punctul de vedere al acestor articole, guvernul comunist se face vinovat de o proastă gestiune și de decizii motivate politic, acestea afectînd grav autonomia instituțiilor de învățământ și capacitatea lor de autofinanțare (și deci de a supraviețui pur și simplu). Politica de plafo-nare a numărului de locuri de studii în instituții de învățământ, la fel ca și reducerea (sau suprimarea) locurilor de studii prin contract, fac instituțiile de învățământ insolubile față de cheltuielile necesare și de salarizare a personalului didactic, iar pe termen lung duc la o „decapitare” a păturii intelectualilor din R. Moldova. Intervenția statului în organizarea facultăților și a conținutului curricular în universități ar fi, în ochii acestor publicații, arbitrară în raport cu misiunea instituțiilor de învățământ și prin efectele produse de aceste politici. Această intervenție este în schimb consecventă cu scopurile politice urmărite de fostul guvern, anume, pe de o parte, suprimarea învățământului bănu-it de a forma o cohortă de persoane inobediente sistemului politic de atunci și, pe de altă parte, transformarea învățământului științelor umane, mai ales istoria și filologia, în conformitate cu principiile ideologice ale guvernării comuniste. O dată cu lansarea campaniei electorale din iulie 2009, ziarele zise independente devin tribunele partidelor liberal-democrate (PL, PLDM, AMN) cu privire la situația învățământului din țară. Cum este și de așteptat, articolele din acest compartiment critică cu înverșunare măsurile

luate de guvernarea comunistă în materie de învățământ, declarând educația un domeniu prioritar în cadrul programului de guvernare propus de respectivele partide.

Din categoria mijloacelor de informare neafiliate puterii, portalul *MN* și agenția *DP* publică știri (cîte 2 articole fiecare) cu caracter informativ, scoțînd în vileag anumite aspecte problematice ale învățămîntului din RM, precum corupția generalizată, cozile la depunerea actelor pentru admiterea la universități (*MN*), plafonarea cotelor de înmatriculare (*DP*).

De cealaltă parte, ziarul *MS* constată în articolele publicate pe tema studiată numărul tot mai mare al absolvenților instituțiilor superioare de învățământ și totodată fluxul în continuă creștere la admiterea în unele universități și respectiv numărul ridicat al locurilor de studii la buget, în universități și colegii. În același timp, oficiosul *MS* proclamă în unul din articole că în R. Moldova investițiile în sistemul educațional ar fi mai mari decît în țările europene, potrivit declarației fostului ministru al învățămîntului.

În ciuda numărului destul de ridicat al articolelor publicate de agenția *BP* despre învățământ, informația oferită de către acest organ de presă este adesea redundantă și întotdeauna necritică la adresa sistemului actual de învățământ din RM. Informațiile cele mai vehiculate în aceste comunicate fac referință la numărul studenților, al candidaților la admitere și al absolvenților instituțiilor de învățământ superior și mediu profesional din RM. Informația este expusă într-un context care sugerează că coeficientul foștilor, actualilor sau viitorilor studenți este în general mare, dacă nu chiar mai mare decît în anii trecuți. O altă temă tratată abundant de articolele publicate de către

BP în perioada studiată face referință la colegiile, universitățile și, în cadrul acestora, la facultățile și specialitățile cele mai solicitate și respectiv cele mai puțin solicitate în campania de admitere din vară (comparată uneori cu cele precedente). Astfel, de exemplu, cele mai solicitate colegii ar fi, ca și în anii precedenți, la părerea Ludmilei Bolboceanu, consultant superior în cadrul Direcției Învățământ Profesional al Ministerului Educației și Tineretului, cele de medicină, transport, comerț și construcții. Pe de altă parte, specialitățile cele mai puțin solicitate ar fi, potrivit aceleiași surse, cele din domeniul agronomiei și pedagogiei. Aceste informații justifică deciziile ministerului de resort de lichidare sau reprofilare a colegiilor pedagogice și, în același timp, de mărire a numărului înmatriculărilor la colegiile cu profil tehnic (mai ales construcție).

După cum se vede din această trecere în revistă a informațiilor produse și vehiculate de către mijloacele de informare studiate, presa declarată independentă (*JC*, *T*, *DP*, *MN*) și cea considerată loială fostei guvernări (*MS*, *BP*) formulează două discursuri care se contrazic mutual, nu doar sub aspectul tonalității (critice sau de legitimare) față de politicile promovate de fosta guvernare în sistemul de învățământ, ci și la capitolul informațiilor oferite și al interpretării lor. Astfel, **presa independentă înaintează și argumentează teza conform căreia sistemul de învățământ (superior și mediu de specialitate) a fost și este gestionat ineficient, abuziv, subfinanțat sau finanțat în funcție de criterii politice. De cealaltă parte, presa loială puterii comuniste nu încetează să ofere date și analize care susțin implicarea constantă și competentă și investițiile consistente ale guvernării demisionare în sistemul educațional din R. Moldova.**

CONCLUZII

Putem conchide că învățământul mediu de specialitate se dezvoltă în general ascendent, în ciuda hotărârilor Guvernului din 2005 și din 2007, care au restricționat admiterea, mai ales pentru colegiile cu profil pedagogic, socio-uman și artistic, provocând nemulțumiri și neliniști în rândurile pedagogilor și administrației instituțiilor vizate. Colegiile supraviețuiesc – unele din ele cât se poate de onorabil – grație unui flux aproape constant de tineri care vin în fiecare an să-și depună dosarul de admitere la aceste instituții, dar și datorită finanțării din partea statului. În calitate de finanțator principal al instituțiilor de învățământ publice (dar să nu uităm și meritul contribuabililor în acest sens), Guvernul este în drept să le ceară acestor instituții de învățământ să-și elabore-

ze programele ținând cont de prioritățile economice pe termen mediu și lung ale statului. Intervenția statului este deci necesară – prin măsuri administrative și recomandări – pentru a contracara efectele negative generate de acumularea anumitor disfuncții instituționale. Aceste măsuri își vor spori totuși eficiența mai ales dacă: 1) vor fi parte integrantă dintr-un proiect mai larg de dezvoltare și modernizare la scară națională (și regională), 2) vor fi elaborate și adoptate într-un mod suficient de transparent, în coordonare cu actorii implicați în acest proces, 3) vor fi colectate și evaluate metodic opiniile și preferințele actorilor și beneficiarilor nivelului educațional vizat de reforme; 4) la realizarea reformelor vor fi implicați principalii actori ai instituțiilor vizate.

RECOMANDĂRI

Cu respectarea acestor principii, reformele își vor atinge obiectivele, evitând efectele și supracosturile nedorite, iar instituțiile vizate de reforme vor continua să fie resurse necesare în formarea și profesionalizarea cetățenilor și totodată un instrument important de modernizare și dezvoltare a economiei și societății.

1) Elaborarea de către Guvern a unei strategii pe termen mediu și lung pentru reformarea și dezvoltarea sistemului de învățământ (și în cadrul acestuia al învățământului mediu de specialitate), prin cercetări instituționale (pentru o evaluare a raportului dintre capacitatea resurselor instituțiilor cu serviciile prestate), corelată cu studii pe populația elevilor și studenților și părinților acestora (pentru o măsurare a preferințelor în ceea ce privește studiile și ale angajării în câmpul muncii) și cu cercetări de piață (pentru o evaluare corectă și multidimensională a cererilor pieței economice în materie de forță de muncă calificată).

2) Această strategie va putea evita anumite efecte nedorite, dacă va fi elaborată și realizată în mod transparent, fiind supusă în etapa de proiect unor dezbateri publice și unei evaluări de fezabilitate și sustenabilitate din partea unor experți independenți.

3) Strategia pentru reformarea și dezvoltarea sistemului educațional va avea mai mari șanse de reușită dacă va implica în elaborarea și punerea ei în aplicare persoane responsabile din cadrul respectivelor instituții (și în măsura posibilităților a unor reprezentanți ai beneficiarilor lor).

4) Respectiva strategie va avea drept principal obiectiv măsurarea spațiului de autonomie necesar fiecărui tip de instituții de învățământ și, după caz, a unor instituții specifice în parte, și totodată perfecționarea unui regim de monitorizare și verificare a acestora pentru o evaluare corectă a nevoilor și resurselor instituțiilor raportate la calitatea serviciilor prestate și la sarcina de lucru asumată.

SINTEZĂ

Principalele dificultăți prin care trece învățământul mediu de specialitate, cauzele și consecințele acestora, recomandări pentru soluționarea lor (identificate în baza analizei discursului actorilor implicați)

Dificultăți	Cauze	Consecințe	Soluții provizorii / paliative	Recomandări
1) Lipsa unei autonomii funcționale a învățământului mediu de specialitate.	a) Centralizarea excesivă a deciziilor Guvernului cu privire la gestionarea colegiilor; b) Capacitatea limitată a colegiilor de autofinanțare.	a) Autogestionare dificilă; b) Diminuarea calității procesului educativ.		a) Coordonarea deciziilor luate de către Guvern în privința învățământului mediu de specialitate cu reprezentanții acestuia. b) Emiterea unor decizii în vederea ridicării capacității de autogestionare și autofinanțare a colegiilor.
2) Deficitul financiar cronic.	a) Alocatii insuficiente de la stat; b) Hotărârile Guvernului nr. 434 (25.04.2006) și 594 (18.12.2007), care limitează locurile de studii la buget și prin contract.	a) Resurse limitate pentru plata salariilor și a cheltuielilor curente; b) Materiale didactice și aparate tehnice învechite sau inexistente; c) Diminuarea calității procesului educativ.	Valorificarea surselor de finanțare alternative: închirierea spațiilor din dotare, comercializarea bunurilor produse în cadrul instituției (în cazul colegiilor tehnice) etc.	a) Ridicarea nivelului de autonomie a colegiilor; b) Abrogarea sau amendarea hotărârilor Guvernului nr. 434 și 594; c) Legalizarea activității de prestare a anumitor servicii de către elevi în cadrul colegiului.
3) Lipsa unui statut clar al învățământului mediu de specialitate în cadrul sistemului de învățământ din RM.	a) Statutul neclar al învățământului mediu de specialitate în actele Procesului de la Bologna; b) Dezinteres motivat politic în această privință din partea guvernanților (element raportat de reprezentanții unor colegii).	a) O parte din elevii colegiilor își întrerup studiile după susținerea BAC-ului în favoarea universităților. b) Dezavantajarea absolvenților colegiilor față de cei ai liceelor la admiterea în universități.		a) Elaborarea unui Cod al Învățământului în care să fie specificat clar statutul colegiilor; b) Actualizarea planului cadru, planului de învățământ, nomenclatorului specialităților și regulamentului privind admiterea în colegii; c) Armonizarea sistemului de învățământ la nivelul trecerii absolvenților de la o treaptă la alta; d) Introducerea unui sistem de credite; e) Organizarea periodică a unor întâlniri de lucru între conducerea Ministerului de resort cu reprezentanții colegiilor.
4) Lipsa unui organism în cadrul Ministerului Educației, responsabil de activitatea colegiilor.	Lipsa unei strategii pe termen lung elaborate de Minister în domeniul învățământului mediu de specialitate.	Reformele adoptate până în prezent în domeniul învățământului colegial au acționat doar la nivel structural, nu și în plan calitativ.		a) Crearea în cadrul Ministerului / Guvernului a unui departament sau agenții responsabile cu învățământul mediu de specialitate; b) Organizarea periodică a conferințelor, întrunirilor, seminarelor metodice pentru profesorii din colegii.
5) Limitarea sau sistarea admiterii la studii (la buget și/sau în bază de contract) în unele colegii în cursul ultimilor ani.	a) Hotărârile Guvernului nr. 434 și 594; b) Intenția Ministerului de a opri fenomenul devalorizării diplomelor și al scăderii nivelului de pregătire a absolvenților.	a) Capacitate redusă de autofinanțare; b) Diminuarea calității procesului educativ.	Valorificarea surselor de finanțare alternative.	a) Abrogarea sau amendarea hotărârilor Guvernului nr. 434 și 594; b) Chestiunea admiterii ar trebui să fie decisă în coordonare cu fiecare instituție de învățământ în parte.
6) Taxele de studii (la învățământul în bază de contract) sînt inferioare cheltuielilor reale suportate de colegii.	Taxele de studii n-au fost actualizate de Minister din 2004.	a) Capacitate redusă de autofinanțare; b) Neutralizarea concurenței la admitere între colegiile cu același profil; c) Diminuarea calității procesului educativ.	Valorificarea surselor de finanțare alternative.	Racordarea taxelor de studii în bază de contract la cheltuielile (și nevoile) reale ale colegiilor în procesul educativ.
7) Discordanță între actele și regulamentele învățământului mediu de specialitate cu programul de învățământ desfășurat în mod real de colegii la ora actuală.	Nomenclatorul specialităților, planul cadru și planul de învățământ pentru colegii nu au fost revizuite din 2002.	a) Discordanță între specialitatea diplomelor de studii și specializarea reală a absolventului. b) Decalaj între procesul de învățământ și piața muncii.		Actualizarea actelor și regulamentelor de învățământ pentru colegii (planurile de învățământ, planul cadru, nomenclatorul specialităților și al calificativelor specialiștilor cu studii medii de specialitate) în coordonare cu reprezentanții acestor instituții.
8) Impunerea unor cote fixe la admitere în baza anumitor criterii sociale (tipul studiilor anterioare, origine socială, etnică, localitate etc.).	Intenția Ministerului de egalizare a șanselor candidaților la admitere în instituțiile de învățământ.	Crearea unor decalaje importante între șansele de admitere în funcție de diferite categorii de persoane candidate la admitere.		a) Analiza datelor de la admiterile din anii precedenți; b) Organizarea admiterii în colegii în primul rînd în baza diplomelor de absolvire.

NOTE

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

